

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az állatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:

Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörségekben.

Az eredmény (?)

Mikor június hó elején az ex-lex táljára léptünk azt mondtuk, hogy bármely áldozatot meg kell hoznunk arra nézve, hogy azt az átkos rendszert, mely 36 esztendő óta csak keserűséget tudott hozni a nemzetnek, megszüntessék.

Elfogadtuk azt is, hogy a függetlenségi párt obstrukciója helyes, ha érte számbavehető nemzeti vívmányoknak leszünk osztályosai. Hiszen nincs magyar ember, a ki a mult rendszerét szívéből — lelkéből ne gyűlölné.

De egy dolgra nézve élénk aggodalmunkat nyilvánítottuk, hogy nem fogja-e a függetlenségi párt cserben hagyni a nemzetet reményeivel? Nem fog-e meglegedni Széll Kálmán megbuktatásával, hogy aztán engedelmeskedjék a jövőbe emberének?

Hogy aggodalmaink indokoltak voltak, a következmények mutatták meg.

A hivatalos függetlenségi párt tegnapi kiegyezett Széll Kálmán utódával, Khuen Héderváry Gézával.

Eredmény? nemzeti vívmány? Semmi. Legfeljebb az, hogy most nem követel a kormány semmit, hanem majd később, ha az időpontot alkalmasnak találja. Más szavakkal: ma nem tekerik még ki a nyakukat, hanem akkor, ha majd nekik jól esik.

Széll Kálmánt megbuktatták, pedig mindenki elismerte róla, hogy 67 óta becsületesebben senki se „kormányzott a miniszterelnöki székből. Jött helyette Khuen Héderváry, a kiről csak annyit tudunk, hogy a horvátoknál semmit el nem ért, hogy nem pacifikált, hanem elkecserepedést keltett működésével.

Lehet, hogy a halasztást arra használja fel, hogy a nemzetet megdolgozza, hogy „alkalmas” főispánokat, hivatalnokokat kreáljon, a kik egy esetleges választás alkalmával „akcióképes” kormányt alkotassanak.

Mi tehát az eredmény?

Az, hogy Széll Kálmán megbukott s az ismert becsületesebb kezű helyett egy ismeretlen kapunk, a ki zsarnokunk is lehet.

Vagy talán azt is vívmánynak tekintni a függetlenségi párt, hogy szóba állottak vele. Biz ez nagyon öreg kisasszonyos tempó lenne, a ki 36 esztendő óta várta a völegényt és szidta az egész kerek világot, aztán végül megbékült, mert meglátogatták és szóval kosarazzák ki.

Valóban szomorú eredmény.

Illetőleg várjunk! Hátha az ellenzék megembereli magát és nem teszi nevétség és gúny tárgyává magát is, bennünket is,

kik az obstrukció árán régóta óhajtott nemzeti vívmányokat vártunk.

Tehát várjunk! és függesszük fel ítéletünket legalább egy rövid időre.

Közgyűlés a városnál.

Megcsappant érdeklődés, szinte ideges türelmetlenség színtermei között folyt le a mai közgyűlés a város ház nagytérmeiben. A közgyűlésnek a téli hónapok nyugalma felel meg, ilyenkor mindenkit a nagy természet érdekel. Még a független gondolkodásúak értekezlete is elmaradt a közgyűlés előtt. Oka volt ennek a tárgysorozat is, a mely sehogyseni tudott mozgalmas ülést íránt várakozást kelteni.

Fiáth Pál báró főispán 9 órakor megnyitván a közgyűlést, a legközelebbi rendes közgyűlés határidejét augusztus 31-re tűzte ki. Addig csak rendkívüli közgyűlésre hívják össze a képviselőtestületet.

Az utadói zárszámadást minden vita nélkül elfogadta a közgyűlés s meglegeződéssel vette tudomásul, hogy a számadás 31-re tüzte ki. Addig csak rendkívüli közgyűlésre hívják össze a képviselőtestületet.

A női kézimunka-kiállítás jövődelmét Zichy Jenő gróf 1000 koronára egészítette ki, mely összeg kamataiból iparostanoncokat fognak megjutalmazni.

A papnevelde-utca három hónap óta vajudó ügyét végre elfogadta a közgyűlés. Mellette 41, ellene 10 szavazott s így az 5424 koronát igénylő átalakítás a megvalósulás stádiumába jutott.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Emlékezzünk régiekről.

(GERLACH BENJAMIN.)

Minden ember életében eljön egy bizonyos kor, melyben szeméit nem a csábító jövő felé irányozza, hanem elmereng a mult emlékein, vigaszt és erőt merítve a következő küzdelmekre.

En is sokszor vissza-visszagondolok lefolyt tanuló éveimre.

Sűrű egymásutánban tűnnek fel lelki szemem előtt volt tanáraink és tanulóársaim, különböző érzelmeket kelte fel lelkemben. Midőn a hosszú sorban a fentírt névhez érek, édes, megnyugtató érzéssel megpihenek. Az én kedves igazgatóm viselte e nevet. Gerlach Benjamin ciszterci rendű áldozár a 60. 70. és 80-as években, mint gimnaziumi tanár és igazgató működött Székesfejerváron. Tanfőúr volt a szó legvalódi és legeszményibb értelmében. Sokan vagyunk e városban és megyében s még többen e hazában, kiknek ifjú lelkében a tudomány iránt való szeretetet ő ébresztette fel legelőbb, vagy tovább ápolgatta. Ez a kis közlemény nem akar életrajz lenni, sem egy tudós tanár nemzedékekre kiható munkájának méltatása. Ezt majd avatottabb kezék fogják megteni.

Ez csak jelgémhez híven emlékezés vagy csevegés lesz, egy pár percnyi szórakoztatásra szánva.

Gerlach Benjamin már fiatal korában nagy

előszeretettel viseltetett a természettudományok, görög nyelv, irodalom és a történelem iránt. Később mint tanárnak is ezek voltak szaktárgyai, melyekből nem elégedett meg azzal, hogy bizonyos magas fokú tudásra tegyen szert, hanem ezen tudományokban valóságos tudóssá képezte magát. Irodalmilag is működött, ha jól emlékszem görög nyelvtant is írt; de mindennél becsesebb volt tanári működése, mely által közvetve bár, tanítványait értem, a tudomány előbbvitelére is hatással volt. Hogyan adta elő férfikorában kedvenc tantárgyait? nem tudom. De tudom azt, hogy a ki az európai tudományos világnak egy Schwarcz Gyulát nevelt; mert hisz ő oktatta kitünő hellenistáinkat a görög nyelv első elemeire, ő kalauzolta Homér mythikus világában a serdülő ifjút: igenis tudom azt, hogy az ilyen tanár csak a legkitünőbb tanár lehetett.

Büszke is volt nagy híru tanítványára; sokszor mondogatta, ha ettől valami új tudós munka jelent meg: „Látják barátaim, Schwarcz Gyula is az én tanítványom volt.”

De nem is csoda, hogy sokszor emlegette, hisz tanári működésének legeszményibb jutalmát látta benne megtestesülve, de a tanítvány is hála volt és végtelenül tisztelte és becsülte öreg tanárát. Emlékező tehetsége óriási volt a mi szeretett direktorunknak. Mondták tanártársai, hogy Homer illását könyv nélkül tudta s képes volt idegen szövegü könyvből egyszeri olvasás után lapokat betürol betüre idézni. Ez tette képessé arra is, hogy tanítványait 20, 30 év múlva is első látásra felismerte és nevékről szólította. A tanári zsebkönyvre nem sokat adott, fejében hordta az

egész osztály érdemsorozatait. Megtörtént, hogy könyvecskéjét lenn felejtette. No volt öröm Izraelben! Jegyezték be az egyeseket. De fájdalom! az egyesek az öreg ur szeméivegen keresztül farkó 2-ekké, 3-akká, sőt mi több négyesekké formálódtak.

Nagy tudásánál csak szerényesége s jó zive volt nagyobb; képes volt egy-egy diákkal felőrákat elbeszélgetni s őt szemléltetve oktatni. Ki is használtuk aztán ezt a szokását. Az ugnevezett sóstói sétatérén szoktuk őt megkönyörkezni. Sokszor 20-an és 30-an voltunk: de egyszerre nem mertük megrohanni, hanem egyenként szállinköztünk, mint a vadludak hangos „Laudetur Jesus Christus” köszöntéssel. Utóbb jó igazgatónk már kifogyott az „in aeternumból,” s csak azt mondogatta reánk mutogatva: dettó, dettó, dettó. Most aztán megkezdődött a kérdés és magyarázat. És ő felelt, magyarázott, még pedig közvetlen szemléltetés alapján. Bizony mondhatom, hogy e rövid fél óra alatt többet tanultunk, mint némely tanárnak egy heti élettelen magyarázataiból.

Az ő igazgatósága alatt épült a diszes két-emeletes gymnasium is: de vigyázott is ám rá! Ha a csintalan diákok holmi pad és falfoltyonossági hiányokat észközöltek, ilyenkor nagyon haragudott. Azt szokta mondani a kártevőknek az ő sajátos tájszólásával „Fiam, mit csináltál? Vége a kétszázezerforintos épületnek!” Mikor az iskolai szabályokat felolvasta, sohasem felejtette saját szavaival hozzátenni: „Pizre kártyázni tilos!” Tudta jól öreg igazgatónk: hogy e tilalom az életben minő fontos.

De menjünk 20 évvel vissza! Ott ülünk az osz-

Mai lapunk 4 oldal.

Az ünnepi hangulat már a kora reggeli órákban észrevehető volt a laktanya minden zugában. D. e. 9 óra előtt a legénység a tisztikarral együtt teljes szolgálati díszben vonult a lombsátorból készült tábori kápolna elé. Pont 9 órakor Kudelka Gellért szent Ferenc-rendi atya, katonai lelkész misét mondott, melyen az ezred tisztikarán kívül Gaudernack altábornagy a helyőrség tisztjeivel is megjelent. Kiválóan emelte az ünnep fényét dr. Várossy Gyula megyés püspök jelenléte, a mivel ismét határaitalan szeretetéről és mindenre kiterjedő atyai gondoskodásáról tett újabb tanúságot. Szent mise után, mielőtt a honvédeknek egyházi éneket játszott a Mikulik Zsigmond kapitány parancsnoksága mellett kivonult díszszázad háromszor disztüzet adott, Oreskovic Vilmos főhadnagy hatásos beszédében ismertette a nap jelentőségét. Az ezred úgy a szolferinói, mint a custozai ütközetben vitézül harcolt. Szolferinónál Appel Ernagy vezette az ezredet, Custozánál pedig Bechtolsheim kapitány vitte győzelemre vitéz katonáit. Mindketten alapítvánnyal tették emlékeztetéssé a vitez küzdelem évforduló napját. Oreskovic főhadnagy lelkes beszéde után Gaudernack altábornagy kiosztotta az alapítványi jutalmakat a leghörszorgalmasabb altisztek között. Jutalomban részesültek: Gudovic, Gyuga, Hundhammer, Halbich, Kaklik, Landenhauser, Lechner, Mihajlovic, Mlinar és Zubricky őrmesterek, Prodromovic szakaszvezető, Baic tizedes és Pintár, a IV. század legjobb viseletű közlegénye. Délben a tiszt étkedében díszelő volt, melyen az ezred tisztikarán, a helyben állomásozó törzstiszteken kívül dr. Várossy Gyula megyéspüspök, Gaudernack altábornagy, Kudelka Gellért Ferenc-rendü atya, Koller vezérkari ezredes, Széchenyi Viktor gróf is jelen volt.

A közönség nagy érdeklődése mellett folyt le a délutáni lovassjáték és díjugratás, melynek győztesei lettek Oreskovic Vilmos főhadnagy, Bartalmus József hadnagy, lovag Uleniczky Alfréd hadnagy; az altisztek közül Gudovic őrmester, Tischler és Györi szakaszvezetők és Paic tizedes. A díjugratást különféle lovas produkciók követték, majd a közönség nagy tetszés mellett Papis közlegény török jelmezből szórán ülte meg a lovat s különféle mókáival meggacagattatta a jelenzőket. Ezután már csak a honvédeknek játékában gyönyörködhetett a közönség, mely esti 9 óráig igen kellemesen töltötte az időt a kaszárnya falai között, a miben nem kis része volt Ganti Lajos laktanya-venédlőnek, mert jó konyhájával, kitünő borával a legkényesebb gurmánd ízéseket is kielégítette. Szép és kedves leánykái ez alkalommal is ügyesen töltötték be a házikasszonyok fontos szerepét.

Összinté sajnálattal kell megemlékeznünk egy tévedésről. Tévedésről csak, mert ha tudatos ellárást tételeznének fel, megbotránkozásunknak kellene kifejezést adni. A kaszárnya hátsó részén egy díszkapu volt felállítva a felirással: „Mit Gott für Kaiser und Vaterland.“ Kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy Magyarországon csak hárdyát ismerünk, de császárt nem s ha már a közös hadsereg tisztikara császárt emleget, legalább a katonai szabályzatot ne téveszesse szem elől. Abban ugyanis az uralkodó személyét e jelző illeti: „kaiserlich und königlich.“ A orosz nyelvek szerint e felirattal nem is felkent királyunkról, hanem talán egy előttünk ismeretlen „Kaiser“ urról volt szó. Hisszük azonban, hogy egy ilyen tözgyökeres magyar városban, mint Székesfehérvár, a hadsereg nem fogja többé még felrattalról sem kifejezteni a „király“ személyét. Mint halljuk, a felirat a képviselőházat is fogja foglalkoztatni.

Nevelőnek ajánlikozik egy theologus a szünidőre. Címe megtudható e lap szerkesztőségében.

— **Értesítés.** Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy nagy fáradság és anyagi áldozat árán sikerült Magyarországot legelső és legnagyobb *Mozgó-fénykép vállalat* 10 előadásra megnyerni. A vállalat *junius hó 25-étől* (csütörtök) kezdve a *Hazám* kávéházban válogatott műsorral fogja a n. é. közönséget szórakoztatni. Belépti díj nincs. Kezdeté este 9 órakor. Pontos és figyelmes kiszolgálás. Számos látogatásér esd *Jámbor Mihály, a Hazám kávéház tulajdonosa.*

— **A magyar repülőgép.** A magyar föltalók és szakferfiak érdekes kísérletet folytatnak a fejérmegyei velencei tavon egy új szerkezetű repülőgéppel, a mely máris magára vonta a külföld figyelmét. A kísérletezők a minap megdöbbenéssel fogadták azt a hírt, hogy a párisi Daimler-gyár leégett, mert ott kezdtek meg a repülőgép motorjának elkészítését. A gyáros értesítette már a megrendelőket, hogy a motor készítésére utólagos jóváhagyás reményében a párisi Renault automobil-gyáros céget kérte föl. Érdekes dolog, hogy a kísérletek eredményéről a moszkvai egyetemnek is jelentést tettek, a honnan az a válasz érkezett, hogy az egyik tanár, Davidov mérnök, jul. közepé táján Budapestre érkezik s bemutatja azt a sárkány-mintát, melyet az oroszok Nikel Hugó műegyetemi asszisztensnek rekeszes sárkánymintájával alapján szerkesztettek. Ezt a sárkányt a Volga ártere fölött már többször föleresztették és a hozzája csatolt kosárba előbb állatokat tettek, majd egy kozák foglalt benne helyet, a ki minden baj nélkül tette meg a kalandos légi utat. Ez a kísérlet azonban nem új, mert Hargrave angol tiszt már 1894-ben fölszállt négyrekeszes sárkányával. A magyar föltalók csoportja július 20-án újabb kísérleteket tart a velencei tó fölött, a mely alkalommal a gépeket a víz fölkrén a folyamernökség benzinneműtoros csónakjával kísérik.

— **Falb profeciái.** Egy berlini könyvesboltban most jelentek meg Falb jóvendései az idei nyárra. Falb szerint az idén július első hete hideg és esős lesz, azután pedig igen száraz napok következnek. Július 9-ike harmadrendű kritikus nap. Július 20—24-ike közt viharok várhatók, kevés esővel, s aztán megint szép idő lesz. Augusztusban általában derűs, meleg napok lesznek, a hónap elejét és végét igen szép idő lesz. Augusztusban általában derűs, meleg napok lesznek, a hónap elejét és végét igen szép idő lesz. Augusztusban általában derűs, meleg napok lesznek, a hónap elejét és végét igen szép idő lesz. Augusztusban általában derűs, meleg napok lesznek, a hónap elejét és végét igen szép idő lesz. Augusztusban általában derűs, meleg napok lesznek, a hónap elejét és végét igen szép idő lesz.

— **Öngyilkos öreg asszony.** Özv. Balogh Jánosné sz. Vörösmarti Eva tegnap délelőtt végének, Papp Gábor csizmadia-mesternek Széchenyi-utcai lakásán fölakasztotta magát. Az ágy fölé egy létrát támasztott, azon lögött, mikor d. e. fél 10 óra tájban rányitották az ajtót. Azonnal levágták, de már halott volt. Simon alkaptánnyal dr. Arókai Antal ker. orvos jelent meg a helyszínen s konstatálta az öngyilkosságot. A 80 éves asszonyt hosszsa, sorvasztó tüdőbaja kergette az öngyilkosságra.

— **Jó tanács.** Mindazoknak, kik pázsitot akarnak létesíteni, ajánljuk, hogy szeressék be Mauthner Ödön csász. és kir. udvari magkereskedéséből Budapesten a „Sétatéri“ vagy a „Margitszigeti“ fűmagkeveréket. — Ezeket már 29 éve szállítja Mauthner Budapest és a Margitsziget oly bámulatra méltó és gyönyörű sétátereire részére.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. F. Helyben. Nemcsak ön, mások is, illetékes helyen is észrevették, hogy a helybeli állami főreáliskola ifjúsága ellenkezésbe jött az egyház törvényeivel, sz. Péter és Pál apostolok vigiliáját tüze ki mulatsága napjának. Abban azonban nem értünk önnel egyet, hogy ez rosszakarathal történt. Mi inkább a szükséges körültekintés hiányának vagyunk hajlandók az esetet betudni. Most már, azt hisszük, nehéz volna a napot megváltoztatni. Majd a jövőben másként lesz.

Vidéki apa. A szent Imre konviktus, ugy halljuk, első évben, minden más októl eltekintve már az intenzívebb nevelés szempontjából is, csak husz növendéket fog felvenni. A jelentkezések már ezideig is jórészt megtörténtek s a helyek nagy része már be is van töltve, jobbra első osztályú növendékekkel, kik a vidék legjobb családjainak sarjai. A névsorral egyelőre nem szolgálhatunk. Igaz ugyan, hogy a jelentkezés végső határideje augusztus 20-ika, de mi azt hisszük, hogy a látásam egy hét múlva, mikor a főgymnasium első osztályába a beiratkozások megtörténtek, be lesz töltve. Első osztályú növendékek, épen ezen okból, később nem is fognak felvétetni. Azért a magunk részéről ajánljuk a mielőbbi jelentkezést. Tessék akár levélben, akár a beiratkozás alkalmával, személyesen dr. Vizsota Alajos püspöki szertartó, theologiai tanár urhoz fordulni. A ház átalakítási munkálatai már megkezdődtek.

Pályázat.

A zirci apátság kegyurasága alatt levő *Előszállás-pusztán* egy nótanító állásra pályázat nyitattik. A nótanító a hatosztályra tervezett osztatlan népiskola lányönvédekéit fogja tanítani, egyszersmind a női kézimunkára köteles oktatni.

A pályázók bélyegtelen folyamodványukat nagy. és főtiszt. Vajda Ödön zirci apát urhoz címezve legkésőbb f. é. augusztus hó 1-ig a *plebániahivatalhoz* (*Előszállás, Fejérvár.*) terjeszszék be, mellékelvén keresztelő kivonatukat, eredeti vagy hitelesített másolatú tankepesítő okiratukat, eddigi tanítói működéséről s erkölcsi viselkedéséről tanuskodó bizonyítványukat.

Megjegyezzük, hogy a tannyelv magyar, s hogy a kinevezendő nótanító esetleg özvegy édesanyját is magához fogadhatja. Illeték: negyedévi részletekben előlegesen fizetendő 728 kor. készpénz, ugy-szinte ötödéves korpótlék; továbbá az új iskolaépületben két szobából, konyha-és éléskamra-, padlásból álló különlakás, és kerterület, melyeknek értéke 120 kor. végül saját használatára 8 köbmt. tűzifa, 52 kor. értékben.

Az állás f. é. szeptember hó 12-ikéig elfoglalandó.

Előszállás, 1903. jun. 22.

Mészáros Amand,
lelkész.

NOVENA,

azaz kilencnapj átlatosságment Jezus szentéges szívéhez valamely különös kegyelem elnyerésére. Kötve 60 fillér, füze 40 fillér darabonkint. Kapható és megrendelhető Rózmán István Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 23 a.

FRÖSCHL JÁNOS

Első székesfehérvári cementáru-gyár és beton-építkezési vállalat.
Sz.-fejérvár, Zöldfa-u. 17. (Ácstelep.)

Ajánlja saját készítményű szines cementlapját és beton-alagcatornáit.
Templomok, konyhák, folyosók és verandák padozatának mozaikkal, cementlapokkal és betonnal való burkolását, fűrdő-medencék, beton-jászolok készítését és egyéb e szakmába vágó munkálatok kivitelét elvállalja.
Azonkívül roktárt tart jó minőségű portland és román cementből, különféle cserépszindelyekből és mennyezet-nádfonatóból.